

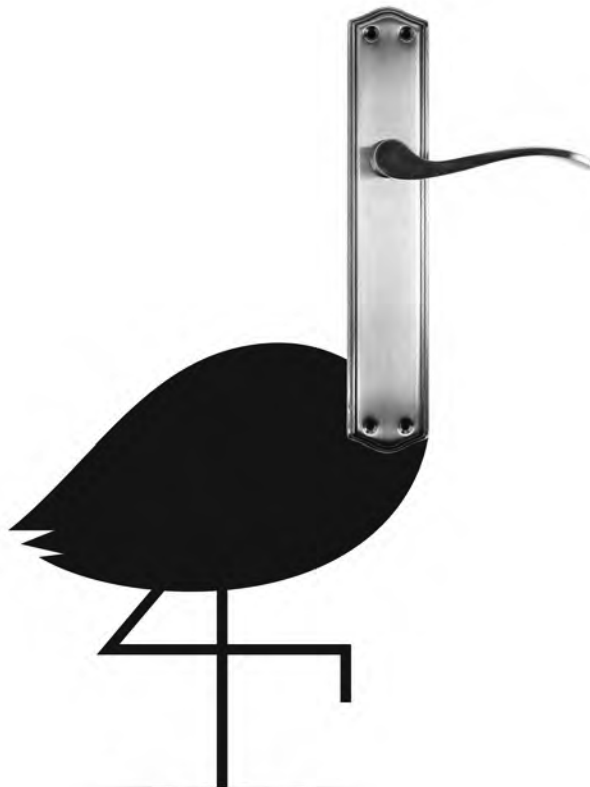
Ganjols, picaports i dolçainers

Avance per la marjal. Els camps d'arròs ja no estan inundats, i els capons reials s'entretenen furgant entre el fang. És un ocell d'allò més peculiar, amb un bec llarg i prim, que apunta cap avall. És tan llarg que fa un terç del seu cos. Me'ls mire, amb el seu color de sutge, aquell plomatge amb iridacions metàl·liques verdes. És un ocell a un bec apegat, un Cyrano desgraciat. De tard en tard amollen un soroll d'alarma, com de toc de trompeta. Per això, per la forma del bec, a la marjal valenciana li diuen "picaport". Coexisteixen de vegades amb la llesna o bec d'alena, que té el bec que apunta cap amunt, com si el nas el tinguera arro-mangat. Per això, alguns li diuen "dolçainer".

Pense en aquestes coses, que no tenen major importància que la d'ajudar a fixar el paisatge amb els elements que el moblen. Durant aquests dies, he llegit *Viure escrivint* d'Annie Dillard (*L'Altra Editorial*), i els consells que l'escriptora dona per a crear una literatura plausible, escrivint des de l'experiència. Són una delícia les seues descripcions al bell mig del bosc, on s'hi retira per a escriure: cabanes en una illa perduda, o en un lloc remot, i com intenta tallar llenya per a l'estufa. Ningú que no ha tallat llenya pot imaginar-se com de complicat pot arribar a ser alimentar una estufa, i més si pica el fred de veres. Annie Dillard té una veu segura, i ompli el seu llibre d'observacions de la natura. De vegades, s'enganya, com ara quan escriu (en traducció d'Alba Dedeu): "Hi ha poques escenes tan absurdes com la d'una eruga mesuradora fent la seua vida poca-solta. Les erugues

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

mesuradores són les larves de diverses arnes o papallones. L'eruga de la col, per exemple, és d'aquesta mena".

Pense en aquest fragment del llibre de Dillard mentre camine per la marjal. Les blanquetes de la col ja han aparegut i revolen entre la vegetació arvense, calèndules, lletsons i ravenisses. Dillard s'enganya dient que les erugues de la col són agrimensores o geomètrids; en realitat, tenen poc a veure. Imagine que ningú ha sabut advertir-la de l'error: és com dir que un os és un teixó. Pertanyen a grups ben allunyats: la de la col és una papallona diürna, i el geomètrid, nocturna, una arna. Potser aquesta observació no va més enllà, però per a mi desactiva la metàfora posterior que Dillard construeix, dient que l'escriptor és com una d'aquestes erugues, que avança a les pal-pentes i, de vegades, ja no sap com pros-seguir i tempta el buit aclaparat.

Seguesc caminant per aquells camps enfangats. Un bernat pescaire em mira avançar, i dubta si alçar o no el vol. Res no el garanteix que no siga una amenaça per a ell, i es manté aler-ta. En la séquia, una parella de collverds avança amb la seua majestuositat habitual. El mascle davant, la femella més endarrerida. Quan em desco-breixen s'aturen i dubten si paga la pena alçar el vol. El bernat pescaire també segueix a l'aguait. Jo m'he aturat, perquè en la vora de la séquia creix un lliri groc, que acaba de florir. L'amic Joan Pellicer escrivia que era la primera planta que floria de la marjal, "anunciant de lluny la primavera diànica". Fotografie la flor, que apunta ja amb el seu esclat vívid, contra el cel d'atzur d'un dia d'atmosfera prístina. Pense que a la Marina l'anomenen *ganjol*, i que aquest nom deriva del llatí *gladium*, és a dir, espasa. I ara que mire aquella flor, que he vist tantes vegades, m'adone que, en efecte, recorda l'empu-nyadura d'una espasa o florí. I em quede admirat d'aquell efecte, extraordinària metàfora floral. Mentrestant, la parella de collverds i el bernat pescaire ja no saben ben bé què pensar.